

Voorrang

Doelgroep

Derde leerjaar

Lesdoelen

De leerlingen

- herkennen in concrete situaties dat het nodig is om het verkeer te regelen via voorrang.
- verwoorden hoe ze veilig kunnen oversteken bij verkeerslichten, in het bijzonder voetgangers- en fietslichten.
- Kennen de algemene voorrangsregel 'voorrang van rechts' en kunnen ernaar handelen.

Eindtermen

- 4.15. De leerlingen beschikken over voldoende reactiesnelheid, evenwichtsbehoud en gevoel voor coördinatie en ze kennen de verkeersregels voor fietsers en voetgangers, om zich zelfstandig en veilig te kunnen verplaatsen langs een voor hen vertrouwde route.
- 4.16. De leerlingen tonen zich in hun gedrag bereid rekening te houden met andere weggebruikers.

Materiaal en organisatie

- Werkblad voor elke leerling (bijlage 1)
- PowerPoint met foto's (bijlage 2)

Les

Beginsituatie

In de eerste graad komt voorrang slechts in beperkte mate aan bod. Voorrang krijgen aan een zebrapad is zowat het enige. De voorrang van rechts komt niet aan bod omdat die enkel van toepassing is voor bestuurders en als fietser (= bestuurder) nemen kinderen van het eerste en tweede leerjaar nog niet individueel aan het verkeer deel. De beslissing om voorrang te verlenen of te krijgen berust bij de begeleider van de kinderen.

In het derde leerjaar gaan we dieper in op voorrang in het verkeer en de algemene voorrangsregel 'voorrang van rechts' komt voor het eerst aan bod.

Voorrang van rechts is een belangrijke verkeersregel voor bestuurders, dus ook fietsers. De wegcode heeft het steeds over 'voorrang verlenen', terwijl we het in de volksmond veel vaker hebben over 'voorrang hebben'. We moeten voorrang consequent benaderen vanuit dat 'verlenen' of 'geven', nooit vanuit het 'hebben' en nog minder vanuit het 'nemen'. Zeker voor kinderen is dat belangrijk omdat ze kwetsbare weggebruikers zijn. Zo moeten bestuurders hun voorrang verlenen als ze willen oversteken op een zebrapad. De kinderen moeten echter inzien dat ze de voorrang niet zomaar mogen nemen en beginnen met oversteken. We moeten ze leren hoe ze via lichaamstaal en oogcontact kunnen 'vragen' dat een bestuurder stopt en hun voorrang verleent.

Instapfase

Via foto's in de PPT vertel je de leerlingen het volgende:

FOTO 1

Een leeuw heeft een prooi gevangen. Maar de gieren hebben ook honger. Wie mag er eerst een hapje eten? Is de leeuw beleefd en laat hij de gieren voorgaan?

→ Neen hoor, de leeuw eet zijn buikje rond.

Als de welpjes van de leeuw komen, mogen zij dan mee-eten?

→ Ja, zij krijgen zelfs voorrang en mogen het lekkerste stukje opeten. Als er nog iets overblijft dan is dat voor de andere dieren. En ook die vechten onder mekaar uit wie eerst mag. Want in de natuur geldt de wet van de sterkste. De sterkste mag eerst.

Doen mensen dat ook? Gebeurt dat misschien op school? Kan je een voorbeeld geven?

FOTO 2

In de natuur geldt de wet van de sterkste. En soms is dat ook bij de mensen. Maar dit plaatje zag ik op de trein. Wat verwacht de NMBS van treinreizigers?

→ Dat ze hun plaats afstaan aan iemand die het nodig heeft.

Wie kan dat allemaal zijn? Wie moeten we voorrang geven op een zitplaats?

→ Oudere mensen, mensen met een beperking, vrouwen die zwanger zijn, ...

Denk je dat iedereen dat ook doet?

Verwerkingsfase

FOTO 3

En hoe zit dat in het verkeer? Geldt in het verkeer ook de wet van de sterkste? Wie zijn de sterksten? En wie zijn de kwetsbare weggebruikers?

→ Fietsers en voetgangers noemen we zwakke of kwetsbare weggebruikers.

Hoe komt dat?

→ Ze hebben geen beschermend omhulsel zoals de carrosserie van een auto, geen gordels, geen airbag, ...

Mogen de auto's, vrachtwagens en brommers altijd eerst in het verkeer? Hebben die altijd voorrang?

→ Neen, dat zou niet eerlijk zijn én onveilig.

FOTO 4

Kijk eens naar dit kruispunt. Zou jij daar graag tussen stappen of fietsen? Hoe kunnen we dit kruispunt veiliger maken?

→ De leerlingen komen wellicht tot een oplossing waarbij een agent het verkeer regelt, of waarbij het verkeer geregeld wordt met verkeerslichten.

FOTO 5

We gaan dieper in op de verkeerslichten. Wat doen verkeerslichten?

- Verkeerslichten regelen het verkeer. Ze zorgen ervoor dat iedereen om de beurt voorrang krijgt en mag doorrijden of voorrang moet verlenen en moet stoppen.

Hoe zien die verkeerslichten eruit? Wie kan er een komen tekenen op het bord?

Een leerling tekent wellicht 'gewone' verkeerslichten met drie kleuren.

Waar staat welke kleur? Voor wie zijn ze bedoeld?

- Alle bestuurders van voertuigen, dus iedereen die op de weg rijdt, moet er rekening mee houden: auto's, bussen, vrachtwagens, motorfietsers, bromfietsers én fietsers.

Bij elke kleur moet je iets doen. Wat doe je als het groen is?

- Je mag verder rijden. Je krijgt nu voorrang.

Welk licht springt er aan na groen? Oranje. Wat doe je bij oranje?

- Je moet stoppen en voorrang verlenen. Als je al te dicht genaderd bent en niet meer veilig kunt stoppen, dan mag je wel verder rijden. Maar met de fiets lukt dat normaal gezien altijd. Altijd stoppen dus!

En bij rood licht?

- Nu moet je zeker stoppen en voorrang verlenen. Je mag een rood licht nooit voorbij rijden, ook niet met de fiets.

En waar moet je stoppen?

- Meestal staat er een stopstreep, een witte lijn op de weg. Tot daar mag je rijden. Als er geen stopstreep staat dan mag je niet verder rijden dan (de paal van) het verkeerslicht.

FOTO 5 & 6

Er zijn nog andere verkeerslichten. Op dit verkeerslicht staat een mannetje? Voor wie is dat bedoeld?

- Voetgangers en fietsers.

Waar staat het?

- Aan een oversteekplaats.

Misschien wel aan de school? Weet jij zo'n voetgangerslicht of fietslicht staan?

Voetgangerslichten en fietslichten hebben maar twee kleuren, welke?

- Groen: je mag oversteken, je krijgt nu voorrang. Rood: je moet stoppen en voorrang verlenen.

Begin je meteen over te steken als het groen wordt?
Wat kan je het best doen?

- Kijken naar het verkeer dat moet stoppen om er zeker van te zijn dat ze gestopt zijn. Oogcontact maken. Niet spelen of rennen, vlotjes doorstappen of fietsen, niet treuzelen.

Wat doe je als het terug op rood springt terwijl je bezig bent met oversteken?

- Niet stoppen, niet terugkeren, flink doorstappen of fietsen.

FOTO 7: VOETGANGER AAN EEN ZEBRAPAD.

Wie moet hier voorrang verlenen aan wie?

- De fietser moet voorrang verlenen aan de voetganger die wil oversteken op een zebraad.

Mag je ineens oversteken als je aan een zebraad komt?

- Neen je stopt even en kijkt naar het verkeer. Je maakt duidelijk dat je wil oversteken door een teken te geven. Begin pas met oversteken als alle bestuurders gestopt zijn.

FOTO 8: FIETSER AAN ZEBRAPAD

Mag je als fietser aan een zebraad (oversteekplaats voor voetgangers) gebruiken om over te steken?

- Je steekt best te voet over met je fiets aan de hand. Je bent dan ook een voetganger, en naderende bestuurders moeten jou voorrang verlenen bij het oversteken. Blijf je op de fiets dan heb je GEEN voorrang. Hou daar rekening mee.

INFO VOOR DE LEERKRACHT

Wat wij een zebraad noemen, heet in de wegcode een oversteekplaats voor voetgangers. Bevind je je als voetganger binnen 20 meter van zo'n oversteekplaats, dan ben je verplicht deze te gebruiken. Wie een zebraad gebruikt of aanstalten maakt om het te gebruiken, heeft altijd voorrang op andere weggebruikers, behalve bij spoorvoertuigen. Bij een oversteekplaats met verkeerslichten mag je uiteraard alleen oversteken als het voetgangerslicht op groen staat. Als er geen oversteekplaats in de buurt is, dan mogen voetgangers de rijbaan wel oversteken, maar hebben ze daarbij geen voorrang.

FOTO 9: KRUISPUNT ZONDER BORDEN MET FIETTERS DIE VAN RECHTS KOMEN.

Een auto (mag ook fietser zijn) en een fietser komen op het zelfde moment aan op het kruispunt. Wie mag eerst? Staan er lichten? Verkeersborden? Een agent? Hoe doe je dat dan? Mag de sterkste eerst?

→ Neen, hier geldt de regel 'voorrang van rechts'.

Wil er iemand proberen om dat uit te leggen?

Verwijs naar een kruispunt dat de leerlingen kennen in hun eigen omgeving. Het is belangrijk om te vertellen dat je je voorrang niet zelf neemt. Je moet er zeker van zijn dat de andere bestuurder jou opgemerkt heeft en gestopt is, net zoals bij een zebrapad. Weet ook dat kinderen op deze leeftijd nog niet geacht worden alleen te fietsen in het verkeer.

Afsluitfase

Op het werkblad staan 4 foto's of tekeningen met een meerkeuzevraag. De leerlingen kruisen het juiste antwoord aan.

INFO VOOR DE LEERKRACHT

Voorrang van rechts is de algemene regel op kruispunten waar geen verkeersborden of verkeerslichten staan of het verkeer niet door een agent geregeld wordt. Kom je aan een kruispunt en is er geen specifieke aanduiding van wie voorrang heeft, dan geldt altijd de voorrang van rechts. Die regel is van toepassing op alle bestuurders die ten opzichte van jou van rechts komen, ook op fietsers en bromfietzers. Vroeger was het zo dat wie van rechts kwam en stopte, zijn voorrang kwijt was. Dat is niet meer zo. Je moet ook voorrang verlenen als de bestuurder van rechts gestopt is.